
Projev ministra Petra Fialy u příležitosti jmenování profesorů dne 25. 6. 2013

Projev ministra Petra Fialy u příležitosti jmenování profesorů dne 25. 6. 2013

Vážené paní kolegyně, páni kolegové, dámy a pánové, vážení hosté, jsem rád, že se dnes můžeme setkat v těchto tradičních prostorách Karolina u příležitosti předání dekretů šesti novým profesorům.

Situace, že profesorské dekry předává ministr školství, není nová, ale kontext, v němž se dnešní slavnost odehrává, nový je, protože prezident republiky přestal chápat svoji roli při jmenování pouze jako formální, ale rozhodl se zvažovat, kdo z navržených kandidátů splňuje všechny podmínky, které pan prezident považuje v případě profesora za důležité. Jak dobře víte, proto pan prezident nebyl připraven všechny navržené docenty jmenovat profesory.

Veřejně jsem řekl, že se budu snažit udělat vše, co ze své pozice mohu, aby byli profesory jmenování všichni, kteří úspěšně prošli jmenovacím řízením na vysokých školách. To jsem považoval a považuji za úkol ministra školství v složité situaci, ve které jsme se ocitli. Kvůli vlastní pravdě ale nelze obětovat osud jednotlivého akademika – naopak ten je měřítkem výsledku.

Tento cíl, aby byli jmenováni všichni navržení vysokými školami, se podařilo splnit, o čemž svědčí i naše dnešní setkání a společný ceremoniál.

Veřejná diskuse posledních měsíců nám ukazuje, že existuje několik pohledů na způsob ustanovení a nakonec i na funkci profesora. Bez ohledu na to, jaký názor v této debatě obhajujeme, měli bychom mít především na paměti, že profesor je jednou z klíčových složek zvláštního společenství „učících“ a „učících se“, tedy učitelů a studentů, které tradičně vytváří univerzitu. A právě proto musí být základním principem, jimž svoje i jiné názory na pozici profesora poměrujeme, hluboký respekt k autonomii vysokých škol a k akademickým svobodám. To jsou ony hodnoty, které zaručují, že vysoké školy mohou plnit své základní funkce a pozvedat poznání i vzdělanost naší společnosti.

Situaci, ve které se nacházíme a ve které vedeme veřejnou debatu o postavení a roli profesorů, není možné ignorovat, ani podceňovat. Je potřeba slyšet vůli přímo zvolené hlavy státu a hledat za dané situace řešení, které bude ku prospěchu akademické obci.

S panem prezidentem jsme dospěli k řešení celé situace kolem jmenování profesorů. Pan prezident Miloš Zeman své slovo dodržel, a proto dnes mohu předat profesorský dekret i Martinu Putnovi.

Já samozřejmě také dodržím dohodu. Reprezentaci vysokých škol jsem už v souladu se zákonem zaslal a v nejbližší době do vnějšího připomínkového řízení předložím samostatnou novelu vysokoškolského zákona, která zbaví prezidenta povinnosti jmenovat nové profesory. Řešení, kdy se navrhne, že profesory jmenuje ministr, je východiskem ze současné situace, i když to není optimální stav, ke kterému bychom jednou měli dospět.

Je o mě známo, že jsem v posledních deseti letech v různých svých rolích, v akademické obci i mimo ni, navrhoval takovou úpravu vysokoškolské profesury, jež by se podle mého názoru měla stát nejen titulem, nejen hodností, ale měla by být propojena s konkrétním místem na konkrétní vysoké škole, jako je tomu vlastně ve všech úspěšných vysokoškolských systémech v zahraničí a jak to odpovídá i naší tradici.

Vazba profesury na tzv. funkční místo ale nikterak nesnižuje význam profesora pro jeho obor, jeho školu a celou společnost, ba právě naopak. I v době masového až univerzálního vysokoškolského vzdělávání zůstává – měl by zůstávat – profesor základním garantem kvality, klíčovým prvkem, na jehož úspěšnosti stojí celý vysokoškolský systém.

Milé kolegyně, milí kolegové,

za chvíli Vám předám profesorský dekret. A abyste nebyli o nic ochuzeni, dovoluji, abych Vám krátce připomenul tři úkoly, kterým byste nyní měli jako noví profesori a profesorky dostát, jak jsem je zmínil i kolegům, kteří získávali dekret před dvěma týdny.

Především je důležité si uvědomit, že profesura je sice nejvyšší dosažitelná akademická hodnost, ale není to vrchol, za kterým už nic nenásleduje. Profesor není ten, který končí svou dráhu, ale naopak profesor je plnohodnotný akademický pracovník, který rozvíjí svoji školu, který s veškerou autoritou své kvalifikace rozvíjí nové projekty, motivuje a vede spolupracovníky, vytváří své nejlepší práce.

Funkci profesora však nesmíte redukovat na vědecký výkon, ale naopak autority, které se vám získáním této hodnosti dostávají, byste měli plně využít ve prospěch vzdělávání svých studentů. Vaše pedagogická role je nezastupitelná, vaše lidské a badatelské zkušenosti jsou právě to, co mladí lidé potřebují, co je může motivovat, inspirovat, co v nich může vyvolávat důvěru, na níž je především založen vzdělávací proces.

Úlohou profesora ale také je, aby veřejný prostor obohatil svými poznatky, svými názory, aby se vložil do veřejné diskuse a zlepšil ji.

Profesor by tedy měl být kvalitním vědcem, vynikajícím pedagogem a na veřejnosti viditelným intelektuálem, nebo se alespoň o většinu z toho snažit. Není to malý požadavek, ale stejně tak nejsou malá očekávání, která jsou s vaším jmenováním ze strany společnosti spojena.

Přeji Vám, abyste tato očekávání dokázali naplňovat, ještě jednou vám blahopřeji ke jmenování profesorem a věřím, že společně budeme pečovat o rozvoj české vědy a vzdělanosti.